

АПСТРАКТ

ФАЗИ ЛИНГВИСТИКА

У овом огледу расправља се о појмовима *ірадуелно-сїи*, *ірадирања*, *ірадираносїи*, *ірануларносїи*, *іранулирања*, *скалираносїи*, *скалирања*, *сїейеновања*, *ранїирања*, *нијансирања*, *контїинуалносїи*, *їосїейеносїи*, *инїензїиїеїа*, *дїскреїиносїи*, све у свему о фазичности и нејасности, „неодређености”, „непрецизности”, „прелазности”, „граничности”, „мешаности” – у испољавању и тумачењу језичких појава, с циљем да се сачини инвентар темељних питања с њима у вези. Фокус пажње се поставља тако да се посматрају: однос између на овај начин схваћених језичких појава и појмова граматичности, опозиционалности, категоријалне припадности, парадигматског и синтагматског плана, дијахронијске и синхронијске перспективе, системских одлика језичких појединости и њихових остварења, исказивања квантификације и квалификације језичким варијаблама. При том се фокусирају језичким терминима изражавано нијансирање боја, дефинисање класа и значења речи, антонимија, однос „центра” и „периферије” у испољавању језичких чињеница уопште, тзв. „мешане категорије”, те проблем „границе” том смислу. У те сврхе се прегледају ранији доприноси овим схватањима у филозофији, логици, математици и информатици, те у науци уопште, разумљиво, највише у лингвистици; на пример: у генеративној лингвистици, структуралној лингвистици, функционалној лингви-

стици, системској контекстуалној лингвистици, у когнитивној лингвистици, у семантици, у лингвистичкој типологији, у стандардологији, затим у теорији прототипа, интерфејса, у статистичкој лингвистици, у дијалектологији, а посебно у историјској лингвистици, балканистици, у палеославистици, и другде. Изванлингвистички оквир оваквим разматрањима представљају, супротстављене, „тврда” аристотеловска, и „мека” (‘soft’), „фази” (‘fuzzy’) логика новијега времена („расплинута”, „лабава”, „разливена, склиска”, „савитљива, „гипка”, „сива” логика), којој се у овом огледу у оваквим разматрањима управо даје предност. У избору се наизменично доносе преглед литературе и одабраних карактеристичних примера. У расправу се уграђују и општа разматрања о одсуству правих научних револуција, и о поступности у сазревању идеја и научних иновација у лингвистици и уопште, а особито у израстању когнитивне лингвистике новијега доба. На крају се даје и попис основних расправа што су „фази логиком” биле инспирисане или су на њено утемељење и обликовање утицале, и покрећу нека темељна питања „фазичности” / „нејасности” свега света, мишљења и говора.

КЉУЧНЕ РЕЧИ

Градуелност, скале – скалираност, континууми – континуалност, степеновање, постепеност, интензитет, непрецизност, рангирање, дискретност, гранулирање – грануларност, фазичност, границе – граничност, неодређеност – нејасност – прелазност, (мешане) категорије, класе / врсте речи, класификације, систематизације, категоризације, таксономије, семантичка поља, антонимија, центар – периферија, прототипи – прототипичност, граматичност, интерфејси, семантика, структурална – генеративна – когнитивна лингвистика, фази скупови – фази логика – фази границе.